

[Formanden.]

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om kommunal indkomstskat.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om højere forberedelseseksamen.

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov for Færøerne om rettens pleje.

Mødet hævet kl. 17⁵⁵.

14. møde.

Fredag den 29. oktober kl. 10:

Formanden: Ombudsmandsudvalget har afgivet betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1964.

Eksemplarer er omdelt.

I skrivelse af gårs dato meddeler fuldmægtig Sigurd Ømann, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget under den folketingsmand Kai Moltke tilståede orlov.

Medlem af folketinget Else-Merete Ross har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at gøre for at skabe tryghed i afgørelsen af, hvilke flygtninge der får opholdstilladelse her i landet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr.17) findes i tidenden sp. 670).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

(Lovforslaget (nr. 10) findes i tillæg A. sp. 33, fremsættelsen i tidenden sp. 36).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om kommunal indkomstskat.

(Lovforslaget (nr. 20) findes i tillæg A. sp. 353, fremsættelsen i tidenden sp. 57).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Peter Nielsen: Det vil næppe vække større overraskelse, at jeg har i sinde at anbefale det foreliggende lovforslag om kildeskat. Jeg bliver måske i dag den eneste ordfører, der vil anbefale det, og forslaget skulle således på forhånd være dødsdømt. Nu tilkommer det ikke mig at give de øvrige ærede ordførere gode råd, men jeg vil alligevel have lov til at sige: far nu med lempel! Ikke af hensyn til socialdemokratiet, regeringen eller mig personlig, men af hensyn til dem selv; det er altid kedeligt at skulle søbe den kål o. s. v. o. s. v.

Der hersker i øjeblikket spegede forhold med hensyn til de europæiske markedsdannelser, men alt kan hurtigt rette sig, og vi kan derfor ret hurtigt komme ind i et mere intimt fællesskab med det øvrige Europa. Hvad enten det bliver på den ene eller den anden måde, så skal vi til i hurtig og hast at indføre kildeskatten, hvis vi ikke vil diskriminere os selv økonomisk ved at være det eneste land i et sådant samarbejde, der kører med et forældet skattesystem, hvor danskere i et fælles arbejdsmarked skal betale skat i andre lande, medens andre landes borgere aldrig eller sjældent behøver at betale skat i Danmark. De hjemmenværende danskere kommer så til at betale gildet.

Men ikke alene af den grund beder jeg dem træde varsomt. Der er i den danske befolkning en voksende forståelse for kildeskatten — og det inden for alle erhvervsgrupper og blandt alle partiets vælgere. Det ses bl. a. af, at det konservative folkeparti nu søger tanken om en såkaldt frivillig kildeskat fremmet. På nuværende tidspunkt skal jeg selvfølgelig ikke kommentere det forslag, men blot udtrykke forundring over, at man nu søger frem til en art surrogat, når den ægte, uforfalskede vare ligger her på folketingets bord.

Øg hvad er det så for en vare? Ja, mange har jo, også her fra denne talerstol, ret bombastisk erklæret, at det blot er en anden opkrævningsform og derfor intet har med en egentlig skattereform at gøre. Var kildeskatten kun det, hvorfor skulle vi så have al den uoverensstemmelse, og hvorfor skulle vi pålægge arbejdsgiverne dette arbejde? Nej, kildeskatten er noget meget, meget mere vigtigt for skatteyderne.

Vi kan selvfølgelig ikke lave reformer, hvorved staten får flere penge ind og skatte-

yderne kommer til at betale mindre. I det hele taget bestemmer skattelove jo ikke den samlede skats størrelse, den afgøres gennem finansloven og den almindelige finanspolitik. Skattelovens opgave er udelukkende at fordele den således vedtagne samlede skattebyrde så retfærdigt som muligt mellem skatteyderne; men i dag gøres det ujevnt i pukler og ofte på en uretfærdig måde, suppleret op med buketter i ny og næ. I dag er hele landets indtægtsniveau heldigvis på vej opad, men staten kommer altid bagefter, og der bliver samtidig større udgifter i velstandssamfundet, idet tjenestemænd, folkepensionister og mange, mange andre jo må have andel i den almindelige velstandsstigning, ligesom offentlige anlægsarbejder bliver dyrere. Derfor går man fra den ene såkaldte krise til den anden; skal tjenestemændene have dækning for efterslæb, så skal der straks nye skatter til. Alt dette kendes ikke i noget andet land. I andre lande har man jo gennem kildeskatten den selvregulerende faktor, som ikke udsætter befolkningen for ubehagelige skatteoverraskelser.

Ja, vil man så sige, men det skal så altså ordnes ved, at vi skal betale skat med det samme af lønstigninger, mens vi nu er i stand til at vente fra et til halvandet år med at betale. Ja, er man egentlig det? Man kommer bare til at betale på en anden måde og på en mere knudret måde, for pengene skal ind, ind med det samme. Det er jo også kedeligt, at hvis blot f. eks. tjenestemændene skal have lidt regulering, skal der udskrives nye skatter. Det stillestående samfund kunne vel i og for sig godt køre med vort nuværende system, men det dynamiske samfund i udvikling, vi har nu, må simpelt hen have kildeskatten.

Man kan selvfølgelig undlade dette og så drille regeringen, når den skal have gennemført buketter; men det er skatteyderne, der har de egentlige ubehageligheder ved, at vi ikke har et skattesystem, der svarer til vor tid. Der kunne da også hænde det — der hænder jo så meget utroligt — at andre fik regeringsmagten, og så var det altså dem, der skulle til at være blomsterbindere, fordi vi har det knudrede skattesystem.

Dette skattesystem er en af de væsentlige årsager til vanskelighederne, og det vil være til gavn for samfundet og for den enkelte, hvis skattesystemet bliver bragt i

[Peter Nielsen.]

overensstemmelse med hele den udvikling, der sker i samfundet.

Men for den enkelte skatteyder er der også en anden væsentlig ting: han får skat efter evne, han får blide, jævne betalingsvilkår; og kan han ved flid og arbejdsomhed sætte sin indtægt i vejret, kommer han ikke ud for det virvar ikke at vide, hvad skattevæsenet f. eks. skal have af hans overarbejdspenge. Vi har jo i virkeligheden i dag det ejendommelige skattesystem her i landet, at hvis et menneske kan skaffe sig en ekstraindtægt i år og han går til skattevæsenet og spørger: hvor mange af de penge er mine, og hvor mange skal skattevæsenet have, så bliver skattevæsenet nødt til at svare ham: vi skal kende dine indtægter 5 år frem i tiden, vi skal kende de forskellige skattesatser, de ændringer, der kommer, for overhovedet at kunne fortælle dig noget om det. Derfor møder vi i dag ofte den fejlagtige opfattelse, at skattevæsenet tager det hele, simpelt hen fordi ligevægtsskatten optræder alt for sent. Forholdet er jo det, at har man en merindkomst, så skal man ikke alene svare skatten af den — og den er jo i virkeligheden ikke så høj; hvis vi sammenligner f. eks. med sømandsskatteskalaen, så skal man ret højt op, før man tager bare 35 pct. af overarbejdspenge eller anden form for merindtægt — samtidig skal man i virkeligheden låne staten penge. Når man så har lånt staten de penge, skal man have dem igen næste år; så er man nødt til at give staten mere igen, end den har lånt, og skal have pengene tilbage næste år.

Det er selvfølgelig skattefradragsretten, der gør dette, og som altså skaber de høje procenter for merindkomsten. Vi har jo prøvet på forskellig måde at lappe på dette ved merindkomstfradrag og ved at åbne adgang til at kunne forudbetale pålignede, men ikke forfaldne skatter, og det er vel altså noget af det system, der nu fra anden side foreslås udvidet.

Min mening og mit partis mening om

skattefradragsretten er jo velkendt, så det skal jeg ikke tale mere om. Der er ikke politisk mulighed for at afskaffe den, men vi kan fjerne nogle af dens værste virkninger og de virkninger, som vel intet parti kan synes om; vi kan fjerne nogle af de værste virkninger gennem kildeskat. Ja men det kan I ikke, siges der, I kan ikke indføre kildeskat med fradragsret. Andre lande har kildeskat, men det er, fordi de ikke har skattefradragsretten, siger man, derfor kan de indføre kildeskat. Der er dog dertil at bemærke, at Sverige har skattefradragsret for kommuneskattens vedkommende, og deres kildeskat kører udmærket. Systemet med kildeskat med fradragsret er jo kort dette, at indtægt, skat og skattefradraget vil have samme handlingsforløb inden for det samme år. Det vil med andre ord sige, at ligevægtsskatten kommer til udtryk så godt som med det samme, og man skal ikke betale mere end denne ligevægtskat. Men under vort nuværende system skal der altså gå mindst 5 år, før ligevægten vil indtræffe.

Ved kildeskatte får man altså altid den jævne skat efter den øjeblikkelige evne, og det må jo være meget, meget mere væsentligt, end at det blot skulle være en opkrævningsform. Derfor har man jo også dette system i alle andre lande. Men så er der vel nogen, der vil sige: ja men bordet fanger, nu har de indført kildeskat i de andre lande, Danmark har været så fornuftig at lade være; nu fanger bordet for de andre lande, nu kan de ikke komme tilbage til det gamle system igen. Det har man altså bare slået fast som en kendsgerning. Selvfølgelig kan ethvert land, hvis det er under kildeskatte-systemet, jo da hurtigt i løbet af et års tid gå tilbage til et andet system og f. eks. betale skat efter tidligere evne. Det vil næsten være nemmere end de overgangsvanskeligheder, der selvfølgelig vil komme, når vi skal gå fra vort nuværende system til kildeskatte. Men det er nu desværre altid nemmere at gå fra noget godt til noget dårligt end omvendt.

[Peter Nielsen.]

Men, siger man — og det er vel en af de væsentlige anker — vi lægger jo nye byrder på arbejdsgiverne. Og man stiller også forfærdelige skræmmebilleder op. Skal vi have meroms også, kan vi så virkelig lægge disse byrder på danske arbejdsgivere? Hvilke byrder er der i grunden tale om? Var det ikke klogere — det gælder i øvrigt også alle anker mod kildeskatten — at man spurgte i andre lande, hvilke erfaringer de har dér? F. eks. burde den danske arbejdsgiverforening spørge den svenske og norske arbejdsgiverforening: hvilke erfaringer har man dér med kildeskatten og med hensyn til at være skatteopkrævere dér?

Jeg har i det små prøvet og haft lejlighed til at tale med svenske og norske arbejdsgivere. Jeg har talt med chefen for lønningskontoret på en stor virksomhed i Sverige, hvor der er ansat mellem 3.000 og 4.000 mand, og han sagde: ja, for os er det jo kun et hul mere i hulkortet, vi har arbejdstidsstudier her for alt, vi har såmænd også taget arbejdstidsstudier på, hvad det koster os at administrere og opkræve kildeskatten, og vi har fundet ud af, at det drejer sig om to mand, der må arbejde 80 minutter om ugen, det er det hele. Så kan man selvfølgelig sige: ja men den lille arbejdsgiver har jo ikke det apparat, lønningskontor og lignende, til rådighed. Der har også været rettet forespørgsler på dette område, og den lille arbejdsgiver siger, at det tager vel en 2-3 minutter om ugen pr. arbejder.

Dertil kommer, at vi jo har forenklet det yderligere for arbejdsgiveren i forhold til andre lande. Det eneste, arbejdsgiveren skal foretage sig, er — han skal jo ikke under en kildeskat udregne skatten for arbejderen — at han skal trække ét tal fra et andet, og ud af det facit skal han tage en bestemt procent, og det kan gøres på et à to minutter.

Dertil kommer også, at mange arbejdsgivere i udlandet har følt kildeskatten som noget af en lettelse. I dag har vi jo her i Danmark, hvad man ikke har i udlandet, dette, at man skal opkræve skatter hos arbejderen, hvis skattevæsenet forlanger det, fordi der er for langvarige restancer. Jeg har talt med en, som sagde: jeg har haft kildeskat en stor del af mit liv, jeg lader bare være med at betale skatten, så kommer de på arbejdspladsen og henter den. Han

anede altså heller ikke meget om, hvad kildeskat i virkeligheden er. Men dette skatteopkrævningsarbejde er ganske individuelt for hver enkelt arbejder: han skal trækkes et vist stykke tid, så skal man holde op, og så skal man muligvis til at trække ham igen. Kildeskatten kan man ordne en bloc for samtlige arbejdere.

Endvidere er der det forhold — og det drejer sig navnlig om de svenske erfaringer — at man på arbejdspladserne før kildeskatten havde mange af de såkaldte flakkere, der gemte sig for skattevæsenet; når så skattevæsenet fandt dem, nå ja, så flakkede de videre til en ny arbejdsplads. Det kender vi vist også lidt til her i Danmark, selv om jeg vil indrømme, det ikke er det store problem. De uerholdelige skatter, vi har, andrager vel et sted mellem en halv og én procent, men det vækker dog tit alligevel hos arbejdsgiveren stor utilfredshed. Og det samme gør det, hvis man skal trække en arbejder for stærkt i skat, fordi han er ude i for store restancer. Man mister ligesom noget af arbejdslysten, hvis der hentes store dele af ugelønnen. Derfor har man den erfaring i Norge og Sverige, at der efter kildeskatten ligesom er blevet et bedre klima på mange arbejdspladser.

Vi kommer altså sidst af alle lande. Det er selvfølgelig kedeligt, at Danmark kommer ind som sidstemand med fremskridt på dette område, men det har jo selvfølgelig den fordel, at vi kan høste af de erfaringer, man har fået i andre lande. Derfor har man jo også kunnet forenkle kildeskatteforslagene ret betydeligt. Mange vil måske mene, at disse lovforslag er tung læsning, men det gælder jo for al skattelitteratur. I virkeligheden er ordningen i forhold til det system, vi har i øjeblikket, meget enkel.

Alle andre lande har som sagt kildeskat. Princippet — skat efter evne — er det samme i alle lande, men det er ganske klart, at man har forskellige former for kildeskat i de forskellige lande; og hvilken form for kildeskat vi skal have, kan selvfølgelig diskuteres. Det er muligt, at vi, som vi jo altid gør, skal ændre visse ting under udvalgsarbejdet. Det er vi også villige til, blot det egentlige princip, skat efter evne, fastholdes.

Det er ganske klart, at tanken om definitiv kildeskat — den kan selvfølgelig kun omfatte lønmodtagere — ikke kan gennem-

[Peter Nielsen.]

føres, hvis vi skal bibeholde skattefradragsretten, og at systemet i så fald næppe vil blive så retfærdigt, som det vil efter de her foreliggende lovforslag. Man kan så indvende, at herved får vi alt det med efterregning, tilbagebetaling og indkrævning af restskat, og at det må blive et forfærdelig besværligt system. Herom må jeg henvide til erfaringerne fra andre lande, hvor det jo viser sig at gå meget smertefrit. Man kan sige — og det vil nok blive anført — at vel de 90 pct. af lønmodtagerne skal efterreguleres; enten har de betalt for meget, eller de har betalt for lidt. En sådan regulering finder sted i Norge og Sverige, men man må jo være klar over, at det i forhold til selve skattebeløbene i disse lande er småpenge, det drejer sig om — i hvert fald for lønmodtagernes vedkommende. Når vi i øvrigt har den bestemmelse, som er indsat i lovforslaget, om, at efterskat ikke betales, hvis den udgør 100 kr. og derunder — det tal kan vi for min skyld godt sætte lidt i vejret — så tror jeg ikke, der bliver tale om mange efterregninger.

Men der drages et svælg, vil man sige, mellem de to kategorier af skatteydere, lønmodtagere og selvstændige næringsdrivende. Ja men det svælg eksisterer vel også i dag, og jeg kan ikke se, at svælget bliver større ved at indføre kildeskat. Man kan selvfølgelig, som der også har været tanker fremme om, sige: ja men lad os så nøjes med at tage kildeskatten som en lønskat, og lad de selvstændige næringsdrivende og andre forblive under det gamle system. Jeg er imidlertid ganske overbevist om, at blev det tilfældet, ville de selvstændige næringsdrivende, landbrugerne, håndværkerne og handelens folk, protestere med det samme og sige: nu har de fået den bedre og jævne skat, så vil vi også have den. Det, der er indeholdt i forslagene for selvstændige næringsdrivende, der skal svare den såkaldte B-skat, er jo i virkeligheden, at de kommer til at svare skat efter evne, og det er måske, jeg vil ikke sige fordelagtigere, men måske mange gange mere nødvendigt for selvstændige næringsdrivende, der i højere grad end lønmodtagerne har svingende indtægter. De får altså også mulighed for at få skatten reguleret i årets løb.

Man vil så indvende, at lønmodtagerne

skulle betale af merindkomsten med det samme, medens de andre skulle kunne vente med det. Her gør jeg opmærksom på, at der jo kommer et rentetillæg på, hvis man ikke holder skattebetalingen af den løbende indtægt vedlige. Måske er det, der her er foreslået med de 8 pct., hvis stigningen ikke overstiger en femtedel af indtægten, ikke fyldestgørende nok, men det kan vi jo altid se på i et udvalg, og som omtalt kan vi jo også dér se på de øvrige enkeltheder, men selve kildeskatten må vi have. Det er ikke et magtbud fra socialdemokratiet. Det kan vi jo slet ikke udstede, men det er selve den folkevilje, der er ved at komme, og den må vi have omsat i lov.

Foged: I sin indledning advarede det ærede medlem hr. Peter Nielsen stærkt de efterfølgende talere mod at udtale sig alt for kategorisk imod forslaget om kildeskat, for at de ikke på et senere tidspunkt skulle komme til at søbe den kål o. s. v., Jeg kan kun replicere på den måde, at erfaren mand er god at gæste, og jeg tænker, at det ærede medlem kan erindre dagen i går for sit partis vedkommende. Det kan være, at man i går kunne snakke om at søbe kål i socialdemokratiet.

Ved en nøgtern vurdering af lovforslaget om indførelse af kildeskat vil det naturligvis være rimeligt at afveje, hvilke fordele og hvilke mangler det har i forhold til vort nuværende skattesystem. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen har for øvrigt forsøgt at tage enhver form for argumentation ind i billedet for derefter at måle, vende og dreje det for at finde et forsvar for kildeskatssystemet. Det er altså kun et opkrævningssystem.

I den forbindelse må jeg da takke for det fyldige materiale, 123 sider, som vi har modtaget. Jeg kunne måske sige, at et så stort forarbejde var en bedre sag værdig, og at det var bedre, om man havde sat lige så mange embedsmænd til at arbejde med forslaget om en skattereform, således at et skattereformforslag kunne have været fremsat i stedet. Jeg tror, at det for skatteyderen, borgeren, som jo i dette tilfælde er den implicerede part, havde været mere frugtbart, om vi havde fået et arbejde på det grundlag i stedet for som nu næsten med bind for øjnene eller i det mindste med skyklapper

[Foged.]

at vandre henimod et system med kildeskat, fordi socialdemokratiet absolut mener, at kildeskat skal gennemføres helst snarest muligt. Skattereformen ville have været et helt anderledes positivt skattepolitisk arbejde, men det har regeringen og socialdemokratiet ikke ofret nogen tilsvarende idé eller tilsvarende energi. Var det sket, kunne man være gået i gang med skattereformerarbejdet nu.

Ved at læse lovforslaget må jeg konstatere, at regeringen har bøjet sig for kravet om, at skattefradragsretten skal bevares, omend kun delvis, idet der ikke for formueskattens vedkommende er foreslået nogen skattefradragsret. Man får ligesom en fornemmelse af, at der påbegyndes en udhuling og en begyndende afvikling af skattefradragsretten. Venstre vil modsætte sig en sådan udhuling og afvikling, vel vidende at skattefradragsretten udmærket rent matematisk og beregningsmæssigt kan afskaffes. Det ved vi da godt. Venstre har imidlertid stadig den opfattelse, at borgerne, skatteyderne, som skal leve under systemet — og det er jo dem, vi lovgiver for — har krav på en rimelig beskyttelse mod, at der kan udskrives urimelige direkte skatter. Jeg siger ikke, der vil blive det, men det giver befolkningen en tryghedsfornemmelse at vide, at det simpelt hen ikke kan lade sig gøre.

Betrager man lovforslaget ud fra skatteyderens synspunkt, kommer man til helt andre konklusioner, end det ærede medlem hr. Peter Nielsen og den højtærede minister er kommet til. Problemerne opstår vel specielt for lønmodtagerne. Der vil der kunne afsløres en række angrebspunkter, som man fra regeringens side ikke har forsøgt at afsløre. Lønmodtageren bliver ganske vist fri for at betale skat på de offentlige kontorer af den løbende indkomst, men til gengæld skal han betale skat, hver gang han får en lønudbetaling; uafsladelig er skattemaskinen i gang. Den fremtidige beregning er knyttet til foreløbige opgørelser, mens vi nu har endelige og virkelige indkomster og udgifter som grundlag for beregningen, der foregår én gang om året.

Under en kildeskatteordning får skatteadministrationen tillige en væsentligt forøget magt over skatteyderen. Skønnede beløb har stedse været anvendt i skatteadministra-

tionen — jeg tænker på privatforbrug, og hvad ved jeg, inden for mange områder — når skatteyderne ikke kunne dokumentere deres påstande om en bestemt indkomst og en bestemt regnskabsmæssig indkomst, og de skønnede beløb er altid uden for diskussion. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen ved fra landsskatterettens arbejde, at har man skønnede beløb i en skattesag, så er det altid administrationen, der har fat i den lange ende, for borgerne anses åbenbart ikke for nær så gode til at skønne som skatteadministrationen. Skatteyderen må i almindelighed bøje sig for administrationens afgørelse. Lønmodtageren får ganske vist efter det foreliggende lovforslag på et senere tidspunkt mulighed for en endelig opgørelse, men forud for denne endelige opgørelse er der gået mange administrative handlinger. Lønmodtageren skal have udleveret et skattekort, et A-kort med tilhørende bikort, hvorpå en række oplysninger om fradrag, om personlige forhold, skal være anført. Derudover skal påføres, hvilket grundlag der skal lægges til grund for arbejdsgiverens beregning af lønmodtagerens skat; man skal have procentsatsen for såvel den kommunale skat som statsskatten. Man kan herved på arbejdspladsen meget let komme i den situation, at lønmodtagere fra forskellige kommuner med forskellige skatteprocenter får vidt forskellige udbetalinger for ensartet arbejdsydelse. Og ikke nok hermed, der kan også være forskel på skatteydelser på grund af andre forhold end netop skatteprocenterne: personlige fradrag, underholdsbidrag m. v.; personlige forhold, som tidligere kun blev oplyst over for skattekontorerne, der har tavshedspligt, vil nu på en eller anden måde, måske i lidt camoufleret form, blive påført skattekortet for at få det rette beregningsgrundlag. Følgen heraf bliver, at der til nogle skatteydere skal udbetales beløb, der afviger fra arbejdsfællers, i nogle tilfælde større, i andre tilfælde mindre, men afviger for den samme arbejdsydelse på samme dag på samme arbejdsplads. Det vil ikke være uden grund, om der ved sådanne afsløringer vil kunne opstå uro på arbejdspladserne.

Under den nugældende ordning er der ikke de samme ulemper. Det er ikke mange år siden, at vi netop afskaffede den såkaldte fremlæggelse af skattetilsvaret. Der var

[Foged.]

mange af borgerne, der følte, at det var at gå de private, de personlige, forhold for nær. Nu genindfører man den i udvidet form ved, at disse personlige forhold afsløres på arbejdspladserne; vi kan ikke se, at der er noget rimeligt deri. Endnu må der være et værn for de personlige forhold.

For arbejdsgiverens vedkommende bliver forholdene også væsentligt ændret — og til det værre. For hans persons vedkommende skal der stadig væk udfyldes en selvangivelse, men nu med skønnede tal, med formodede indkomster for det kommende år. Usikkerheden med hensyn til at skønne rigtigt er så stor, at man f. eks. i Norge nåede op på, at mere end 90 pct. af skatteydernes skat skulle efterreguleres; det samme blev bl. a. også pointeret af det ærede medlem hr. Peter Nielsen. Jeg tror, det gik sådan i Norge, at da man indførte systemet, var der 96 pct., hvis skat skulle efterreguleres. Man trøstede befolkningen med, at det nok ville blive bedre, og det blev det da også; nu er man nede på 94 pct., der skal efterreguleres.

Dertil kommer, at en meget stor part af disse skatteydere, hvis skat skal efterreguleres, også er arbejdsgivere, altså selvstændige erhvervsdrivende, der er arbejdsgivere. De skal efter forslaget nu have pligt til at være skatteopkrævere — også noget, der ikke har været dem pålagt tidligere — en pligt, der indebærer særdeles farlige konsekvenser, om ikke pligten røgtes til punkt og prikke.

De kontrolregler, vi har i øjeblikket på skatteområdet, anser de fleste politiske partier for at være tilstrækkelige og rimelige for en effektiv skatteligning. De kontrolregler, der efter forslaget skal indføres mod uregelmæssighed, indebærer, at der rejses politisag mod vedkommende arbejdsgiver, hvis indbetalinger og opkrævninger ikke foregår helt efter lovens bogstav. Jeg har fået oplyst, at der i Sverige på ét eneste år var 30.000 skattesager, hvori der var uorden, mer eller mindre alvorlige, 30.000 på ét år. Undladelse eller forglemmelse af opkrævning har til følge, at arbejdsgiveren selv må betale lønmodtagerens skat, og der er ikke nogen særlig garanti for, at arbejdsgiveren på et senere

tidspunkt kan få sine udlæg inddrevet. I mange løsere arbejdsforhold vil dette næppe være muligt. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen omtalte jo også de såkaldte flakkere på arbejdspladserne særdeles diskvalificerende. Det var blevet lidt bedre, men han havde dog et alvorsord at sige til de såkaldte flakkere.

Man står her over for en ændret praksis, lønmodtagere kontra arbejdsgivere; man pålægger uden nogen bestemt grund og uden nogen form for modsvarende værn en arbejdsgiver at være skatteopkræver med deraf flydende vanskeligheder. Befolkningen deles op i én part, der altid er efterrettelig i skattesager, det er lønmodtagerne, og én del, der umuligt kan opfylde deres borgerpligt 100 pct. i så henseende.

Kildeskat kunne måske være en brugbar opkrævningsform under andre forhold. Jeg tænker på en del af vore nabolande eller endnu fjernere liggende lande, hvor ikke alle borgere er i stand til at administrere egne midler og eventuelt heller ikke dem, der tilkommer det offentlige, måske er de i nogle tilfælde end ikke i stand til at udfylde en selvangivelse. Her i landet er der vel ingen, der vil påstå, at lønmodtagerne skulle være ringere i så henseende end alle øvrige borgere. Det kan ikke være rimeligt at påstå noget sådant.

Jeg finder, at kildeskat er en diskriminerende form for skatteopkrævning over for lønmodtagerne. Jeg mener, at den høje regering og socialdemokratiet hermed diskriminerer en stor part af deres egne. Man fratager dem administrationen af egne midler, og kun landets højeste økonomiske administrator, finansministeren, har glæde af ordningen, selvfølgelig ikke personligt, det ved jeg godt, men som indehaver af den høje post, ministeren har.

Disse vanskeligheder gælder fra de højeste skattemyndigheder til de laveste. I bemærkningerne til lovforslaget indrømmes dette åbenlyst.

Jeg kan citere fra bemærkningerne til lovforslaget om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat) side 50, anden spalte, hvor der står:

„Alt i alt må det dog utvivlsomt antages, at de ligningsmæssige og de

[Foged.]

opkrævningsmæssige funktioner under en kildeskatteordning som den foreslåede vil gøre det nødvendigt, at der sker en vis omlægning og udbygning af den nuværende organisation af skattemyndigheder.“

Har ministeren nogen som helst opfattelse af, hvor meget personale og hvor store udgifter der i så henseende vil blive nødvendige? Det kan jo ikke være rigtigt, heller ikke efter det, der står i bemærkningerne til lovforslaget, hvad det ærede medlem hr. Peter Nielsen sagde, at administrationen i stor udstrækning kun drejer sig om et hul i et hulkort, og at det kun bliver til 2-3 minutters arbejde pr. arbejder. End ikke administrationen, der har udarbejdet og gransket disse ting, har fremført så minimale angivelser over for os, tværtimod; de angiver, at det bliver væsentlig dyrere og væsentlig vanskeligere for alle parter. Hvilket formål tjener det at sige ud over landet, at det er kun ét hul mere i et kortsystem, og at det kun drejer sig om 2-3 minutter pr. arbejder? Det er misvisende, det er direkte forkert.

Har ministeren nogen som helst opfattelse af, hvor meget personale og hvor store udgifter der vil blive tale om, og hvad omkostningerne vil blive for de erhvervsdrivende? De erhvervsdrivende er i de senere år blevet plaget med ATP-ordning, sygelønsordning, ferieordning, omsorgning — måske det nu bliver en merværdiafgiftsordning i stedet for — og nu også en kildeskatteordning. Det er ikke underligt, om disse arbejdsgivere føler sig noget trængt i deres erhverv. Der skulle da også gerne blive tid tilovers til at udføre virksomhedens egentlige arbejde.

Hvorfor finder finansministeren det så påkrævet, at lønmodtagere fritages for deres skattemæssige forpligtelser og ikke fortsat skal leve under samme forhold som den øvrige del af befolkningen? Ordningen vil betyde en ensidig fritagelse for én part og nye pligter for en anden part. Det kan ikke begrundes med, at lønmodtagerne på denne måde slipper billigere i skat, og det er der heller ingen, der har foresøgt. De slipper ikke billigere, det bliver dyrere. Et større administrationsapparat vil give øgede udgifter. Vi burde meget snarere gå den stik modsatte

vej; vi burde forenkle, vi burde rationalisere. Jeg ved vel, at den højtærede minister og de partier, der tilslutter sig lovforslaget, forsøger at forklare skatteyderne, at en betaling af den løbende indkomst samtidig fritager skatteyderen for en skatteregning af forholdsvis gammel dato, en skatteregning, der under faldende indkomst kan være særdeles byrdefuld. Dette sidste med de faldende indkomster er ganske rigtigt, men så må det være folketingets opgave at finde frem til en skattereform, der retter disse forhold for de faldende indkomster.

Under den nugældende ordning beregnes skattebetalingen på grundlag af tidligere konstaterede indkomster, og der er ingen særlig begrundelse for at afskaffe dette system, da omkring 90 pct. af samtlige skatteydere har stigende indkomster. Situationen er den, at der betales skat af en indkomst, der var lavere, end indkomsten er på betalingstidspunktet; skatten er altså lettere at betale, fordi indkomsten i mellemtiden er steget. Den administration, den enkelte skatteyder må foretage af egne midler, vil også være lettere gennemførlig. Eventuelle uforudsete udgifter vil kunne dækkes af disse stigende indkomster, som skattevæsenet får sin lovlige andel af. Der er kun minimale skatterestancer i vort land. De er i sammenligning med andre landes aldeles ikke højere, måske snarere lidt mindre. Dette er ikke vort problem. Det egentlige skattemæssige problem opstår i de tilfælde, hvor der er uforudsete fald i indkomsten, og her ligger folketingets opgave på det opkrævningsmæssige område.

Allerede i den gældende lovgivning har vi nedslagsregler for skatteydere, der går over på pension, altså får nedgang i indkomsten. Jeg indrømmer, at reglerne måske ikke er helt tilfredsstillende, men så burde vi omgående gå i gang med at ændre dem. Der er også bevillingsmæssige regler for nedslag i tilfælde af sygdom og andre ulykkelige omstændigheder, men også her trænger vi måske til bedre regler, mere klare regler, der giver skatteyderne en vished for behandlingen af sådanne tilfælde. Der kan være andre indkomstmæssige nedgange, der bør tages øget hensyn til, f. eks. hvor udearbejdende hustruer for en tid eller måske for bestandig ønsker at holde op med ude-

[Foged.]

arbejdet. Skattereglerne har i så tilfælde ofte lagt en byrde på en families økonomi i et længere spand af tid.

Der kan være former for engangsindtægter, der beregnes som indkomst, men det er i så tilfælde folketingets foreliggende opgave at finde udveje for at fjerne disse forholdsvis begrænsede mørke pletter, og naturligvis er der andre udveje herfor end i det besværlige kildeskattesystem, man nu ønsker at gennemføre. Vort nuværende system giver kun problemer for et meget lille mindretal i befolkningen, og det er i de tilfælde, hvor der er faldende uforudsete indtægter. Ved svingende indtægter, der forekommer hos de erhvervsdrivende, er der jo allerede muligheder for udligning af disse svingninger. Jeg kan anføre forudbetaling af skat. Denne regel kan yderligere udvides, og reglerne vedrørende afskrivninger, vedrørende investeringer har også en udjævrende virkning. Det er derfor næsten kun de ca. 10 pct. af lønmodtagerne, der har faldende indkomst, som har ændringer behov. Venstre føler sig forpligtet til snarest at medvirke til udformning af nye regler til løsning af disse problemer.

Og lad mig i anledning af det forslag til folketingsbeslutning, som foreligger fra det konservative folkeparti, om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af frivillig kildeskat, med det samme — selv om det vel kommer til selvstændig debat i tinget — sige, at venstre meget hellere så, at der på det af mig anførte begrænsede område blev nedsat et udvalg — jeg vil ikke gå så vidt, at jeg vil kalde det en kommission, for så tager det gerne noget længere tid — et udvalg til snarlig løsning af de problemer, der er omkring de faldende indkomster. Jeg tror således, at vort forslag er mest realistisk.

Jeg har jo hørt den højtærede statsminister komme med forskellige udtalelser om, hvor afgørende det er, eller hvor ikke-afgørende det er at få lovforslaget om kildeskat igennem, men jeg håber ikke, at dette forslag vil lulle folketinget, socialdemokratiet eller regeringen i søvn over for problemet med disse 10 pct. af borgerne, der har faldende indkomster. Vi mener, at der straks bør foretages noget på dette område, og at man ikke bør vente dermed, til en eventuel skattereform kan gennemføres.

De pågældende såkaldt ramte borgere har krav på en snarlig løsning

Det foreliggende lovforslag løser heller ikke de sambeskattedes problemer på en bedre måde, end det er muligt under vort nugældende opkrævningssystem. Det er en skattereform, der skal løse problemerne. Det, der er brug for, er at få den proportionale beskatning højere op, og ikke et utal af nye skemaer og beregningsmetoder, som ingen enkelt person kan overkomme at kende betydningen af. Jeg skal nævne en lille prøve på lovforslagets forskellige nye betegnelser. Ifølge lovforslaget skal vi efter dette have noget, der hedder foreløbig A-skat, foreløbig B-skat, foreløbig tillægs-skat; vi skal have noget, der hedder slutskat, og vi skal have noget, der hedder restskat, og vi skal have noget, der hedder overskydende skat. Og ved siden af alt det skal vi have en formueskat uden fradragsret. Vi skal have aktieselskabsskat, og vi skal have særlig indkomstskat. Det er næsten for overvældende for den enkelte borger, hvis det præsenteres for ham i sin nøgenhed og i sin helhed.

Lovforslaget indfører endvidere de såkaldte lovpriste standardfradrag til fordel for de skatteydere, der intet behov har for fradrag, medens det bevirker en forskelsbehandling i forhold til de skatteydere, der har brug for fradraget til den yderste krone. Det er forskelsbehandling.

Samme nye system forringer mulighederne for den rette placering af den private opsparing. Den eneste helt åbenlyse fordel, der findes, er finansministerens. Kildeskat kan blive og vil blive anvendt som et konjunkturregulerende instrument — det lagde det ærede medlem hr. Peter Nielsen heller ikke skjul på. Lønmodtagerne vil ved stigende indtægter automatisk komme af med en stigende skat. Der bliver intet, der betinger, at de får lov at beholde deres penge. Den egentlige årsag til deres lønforhøjelser var, at de havde brug for flere penge, og at man ønskede at give dem flere penge, men finansministeren skal aldeles omgående have sin part. De direkte skatter vil straks flyde ind i finansministerens kasse. Hvorvidt lønmodtagerne, der er de mest engagerede i dette system, vil være særlig begejstrede derfor, er vel tvivlsomt. Den enkelte borger — jeg tænker her særlig på

[Foged.]

lønmodtagerens situation — vil herved blive endnu mere afhængig af lovgivningsmagten end tidligere.

Lad mig på ny fastslå, at kildeskat ikke er nogen skattereform, men en opkrævningsreform, og at den enkelte skatteyder ikke ved indførelse af en sådan skatteordning slipper én eneste øre billigere i skat, tværtimod.

Jeg har netop læst en artikel i bladet Navigatør af 9. september 1965, og her anføres, at man ud fra erfaring om sømandsskatteordningen, der er en kildeskat, kommer til denne konklusion — jeg beder om tilfaldelse til et citat —:

„Sømandsskatteordningen, der teoretisk skulle have samme virkning som landskatteordningen, virker tilsyneladende meget hårdere.“

Videre står der:

„... må man dog anse indicierne herfor så vægtige, at spørgsmålet bør granskes nøjere.“

Denne artikel er skrevet af sekretæren i Dansk Styrmandsforening, H. Maindal.

Tilsyneladende er de personer, der allerede har en sådan ordning, altså ikke umiddelbart begejstrede.

Det er ganske interessant at følge, hvilke begrundelser man i øvrigt fremfører i denne vurdering af kildeskat i sammenligning med det, sekretæren i dette tilfælde kalder vor nuværende landskat. Jeg vil gerne have lov til et nyt citat:

„En familie, der har haft en jævnt stigende indkomst, betaler skat af sin indkomst på et tidspunkt, hvor indkomsten er steget. Forudsat skatteprocenten er uændret, bliver skattens andel af indkomsten på betalingstidspunktet altså lavere. Jo stærkere indtægtsstigningen har været, des mere udtalt bliver dette forhold.“

Videre står der:

„Under sømandsskatten er der ikke de samme fordele.“

Tydeligere kan det næsten ikke siges. Fordelen ved kildeskatteordningen er ikke skatteyderens og efter al sandsynlighed ej heller administrationens, men kun finansministerens. Vi vil nøje overveje, på hvilket tidspunkt det er nødvendigt at tiltræde kildeskatteforslaget. På forhånd mener vi

ikke, at systemet er velegnet for danske forhold.

Ninn-Hansen: Der er det særlige i forbindelse med de to regeringsforslag, vi behandler i dag, at der er ingen, der regner med, at de bliver gennemført. Den højtærede finansminister, der har fremsat det ene og det største af forslagene, har tidligere udtalt sig på en måde, så man er klar over, at denne minister ikke mener, at der er nogen muligheder for at gennemføre den tvungne kildeskat. Den højtærede statsminister har udtalt sig på lignende måde, og det ærede medlem hr. Peter Nielsen venter jo heller ikke, at disse forslag bliver gennemført, men er måske lidt mere ked af det end de to ministre, jeg nævnte. I hvert fald fandt det ærede medlem jo som sit partis bådsmænd lejlighed til at lade piben lyde for at kalde nyt mandskab til for at få gennemført kildeskatten.

Det lyder jo godt, og det ærede medlem smiler ved tanken, og det er der måske også andre der gør; hvis der virkelig er en realitet i det, det ærede medlem har sagt om, at vi skulle have et valg, for at det ærede medlem kunne få lejlighed til at kalde mandskab til til gennemførelse af kildeskatten, så lyder det alt for godt til at være sandt, og det er det nok heller ikke. Når det kommer til stykket, er det vel ikke det ærede medlems mening, at vi skal klare sagen på den måde, for så kan vi jo gøre denne første behandling meget kort. Hvis det ærede medlem hr. Peter Nielsen vil konstatere, at der, såfremt der ikke opnås parlamentarisk tilslutning til regeringsforslaget, skal udskrives valg, kan vi jo meget hurtigt få afsluttet denne behandling.

Men uanset om det ærede medlem får kaldt mandskab til eller ikke, er der alligevel ingen, der venter lovforslaget gennemført; det kan befolkningen glæde sig over, og regeringen kan vel egentlig også glæde sig over, at det høje ting ikke slutter sig til finansministerens forslag. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister: hvad ville ministeren egentlig gøre, hvis der var et parlamentarisk flertal for forslaget og den højtærede minister så skulle sætte bestemmelserne i kraft meget hurtigt?

Det fremgår af den oprindelige fremsæt-

[Ninn-Hansen.]

telsestale, altså den tidligere finansministers, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Karlundborg)s, tale, at man regner med et stort provenutab ved gennemførelse af kildeskatte. Det står i Folketingstidende sp. 5662 for folketingsåret 1964-65, at man regner med et provenutab ved gennemførelsen af denne lovgivning på 600 mill. kr. Jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister direkte: mener den højtærede finansminister, at den statsfinansielle situation tegner sig sådan i dag, at man kan undvære disse 600 mill. kr.?

Det har måske ikke så megen interesse i forbindelse med kildeskatte, der ikke bliver gennemført alligevel, men vi andre har en interesse i at få at vide, om den højtærede minister og regeringen mener, at der står et provenutab for staten på 600 mill. kr. til rådighed for gennemførelsen af en stattereform, for hvis det er tilfældet, hvis den højtærede minister mener det, så er der måske bedre muligheder med nogle af de rigtige skattereformer, som der er fremsat forslag om fra anden side — det ærede medlem hr. Foged har jo ganske ret i, at det, der her er fremsat forslag om, ikke er nogen skattereform.

Den højtærede finansminister vil måske trøste sig med, at de 600 mill. kr., som staten ville tabe, hvis dette forslag skulle gennemføres, at dette offer kan staten bringe, for man vil hurtigt få pengene ind igen og mere til. Tvangskildeskatte udgør et system, der til enhver tid kan bruges af staten til gennemførelse af en forhøjelse af de direkte skatter. Det er også omtalt af den tidligere finansminister, der på sp. 5650 stærkt har fremhævet, at kildeskatte kan indgå i konjunkturpolitikken. Det betyder jo, at såfremt indtægterne går op, vil man være parat til at lade de direkte skatter gå op samtidig.

Man åbner altså adgang til at anvende de direkte skatter som middel til at dæmpe forbruget i en af de situationer, der desværre

er så velkendte fra denne regerings tid. Følgen heraf ville blive, at de direkte skatter fik større vægt inden for den samlede beskatning. Vi i det konservative folkeparti ønsker at gå den modsatte vej, at lade forbruget bære en større del af skattebyrden mod en tilsvarende nedsættelse af de direkte skatter. Jeg henviser herom til det reformforslag, vi har offentliggjort.

I mange år har socialdemokratiet talt om kildeskatte og udpeget den som det forjættede land, hvor alt ville blive godt for lønmodtagerne. Det er en fordel, at vi nu gennem finansministerens forslag har fået et realistisk grundlag for vurdering af den tvungne kildeskat. Hvad er det så, der er karakteristisk for denne skat i det forslag, som den højtærede finansminister har fremsat? Ja, en gennemgang af alle bestemmelserne ville tage alt for lang tid og ville også være i strid med forretningsordenen, men jeg tror dog, man kan gøre op det, der er karakteristisk, i forholdsvis få punkter.

For det første: skatteydernes ret til at fradrage betalte skatter er efter regeringsforslaget kun i begrænset omfang opretholdt, og socialdemokratiet har endda gang på gang tilkendegivet, at man vil søge denne ret afskaffet.

For det andet: fradrag for opsparing erstattes sammen med flere af de nuværende fradrag med standardfradrag, der kan opnås, uanset om opsparingen er foretaget. Derved vil der opstå fare for, at den private opsparing forringes.

For det tredje: skatteyderne opnår ikke at få gjort op med skattevæsenet, men vil blive udsat for en efterbeskatning.

For det fjerde: efter forslaget afskaffes selvangivelsen ikke. Nogen vil kunne opfylde deres forpligtelser med afgivelse af selvangivelse gennem udfyldelse af blanket; hidtidige erfaringer viser, at sådanne blanketter har en udpræget tendens til at vokse i omfang, og ifølge lovforslagets § 83 kan skattemyndighederne i ethvert tilfælde, hvor omstændighederne taler derfor, be-

[Ninn-Hansen.]

stemme, at der skal indgives sædvanlig selvangivelse. Hvad er fritagelsen i form af blanketter så værd?

For det femte: alle skatteydere mister den kredit på halvandet år, de nu har med betalingen af deres skat. Navnlig for nyetablerede, altså for de unge, vil dette kredit-tab blive føleligt.

For det sjette: lønmodtagerne vil få en vidtgående oplysningspligt over for arbejdsgiverne, der vil kunne opnå kendskab til lønmodtagernes indtægtsforhold og andre forhold af privat karakter, der kan aflæses af skattekortet.

For det syvende: staten vil få adgang til straks at indkassere beskatningen af lønmodtagernes indkomststigninger, herunder af dyrtidstillæg. Andre befolkningsgrupper behøver ikke straks at aflevere skatten af deres øgede indkomster; det er altså en ordning, der stærkt går ud over lønmodtagerne, er til ugunst for dem.

For det ottende: virksomhederne vil blive pålagt en omfattende byrde gennem pligten til at beregne og indbetale de ansattes skatter.

For det niende: den offentlige administration af den tvungne kildeskat er ikke fastlagt i lovforslaget og er kun angivet i meget ubestemte vendinger af forslagsstilleren. Det er derfor ikke muligt at bedømme omfanget af de øgede administrationsudgifter, der vil blive resultatet af lovforslagets gennemførelse. Alt tyder dog på, at administrationen vil blive væsentlig større end den nuværende.

Endelig for det tiende: ønske om at anvende den tvungne kildeskat som konjunkturpolitisk middel vil bevirke, at de direkte skatter forøges. Jeg henviser herom til mine bemærkninger før.

Det konservative folkeparti kan ikke acceptere et forslag, der indeholder så mange ulemper for befolkningen og især for lønmodtagerne. Vi må derfor afvise den tvungne kildeskat. Vi mener, at de fordele, der kan være for nogen ved at betale skat af løbende indkomster, kan opnås bedre gennem den frivillige ordning, vi ønsker behandlet yderligere i en kommission. Jeg skal ikke sige mere om dette vort forslag i dag, idet det kommer til selvstændig behandling, men jeg vil dog allerede nu sige tak til det ærede

medlem hr. Foged for den principielle tilslutning, det ærede medlem gav til, at man i et udvalg, som det ærede medlem helst ville kalde det, fik undersøgt forholdene for dem, der bliver udsat for en indtægtsnedgang, altså den kategori, der netop er interesseret i en skat af løbende indkomst. Om det skal hedde udvalg eller kommission, skal selvfølgelig ikke være afgørende mellem os; det er rigtigt, at kommissioner kan jo sidde længe, men det er dog kun en kommission på 11 medlemmer, vi har foreslået, og netop derfor kunne vi selvfølgelig også kalde den udvalg. Men alt det kan vi drøfte senere. Jeg takker i hvert fald for den principielle tilslutning.

Jeg lagde mærke til, at den højtærede statsminister på et møde, som det ærede medlem hr. Asger Jensen omtalte i går, nemlig på HKs kongres, kommenterede det konservative folkepartis stillingtagen til kildeskatten og mente, at den konservative politik er præget af mangler, bl. a. og vel først og fremmest på grund af vor modstand mod tvungen kildeskat, og den højtærede statsminister mente ved den pågældende lejlighed at kunne udlede følgende af den politik, som det konservative folkeparti fører, bl. a. skattepolitikken — jeg anmoder om tilladelse til et citat fra Aktuelt fra den 28. oktober —:

„Det er nemlig ikke sådan, at de konservative tager funktionærens arbejdstøj på. Det er vel tværtimod sådan, at man fra konservativ side prøver at iføre funktionærerne en konservativ klædning — et stift og sort stykke tøj, støvet og gammeldags, sådan må vel konservativ politik karakteriseres.“

Denne billedtale er så interessant, at det ville være forkert, hvis kun HKs kongres fik kendskab til den, og jeg går da også ud fra, at den højtærede statsminister, nu vi er nået til det punkt, han taler om som punkt 1 imod os, kildeskatten, vil uddybe sine betragtninger her i dag, at han vil meddele os, hvad han egentlig mener med sit billede.

Nu er det jo lidt svært at forstå de billeder. Forleden dag talte HKs formand også om det konservative folkeparti — vi har jo åbenbart i høj grad været til stede ved den kongres — og HKs formand sagde da, at man ikke kunne

[Ninn-Hansen.]

kombinere konservativ politik og funktionærerne som skinke og spejlæg. Jeg ved ikke, hvor inspirationen kommer fra hos forbundsformanden og hos statsministeren, man skulle jo på grund af statsministerens rejse tro, at det var en østerlandsk inspiration, når man sådan taler i billeder; men der er det særlige over den østerlandske billedtale, at det er en meget poetisk tale, og man kan vel egentlig ikke sige, at denne billedtale om skinke og spejlæg og gammelt tøj er særlig poetisk præget.

Jeg synes imidlertid, det må være rimeligt, at den højtærede statsminister nu her fra talerstolen — i stedet for at gå rundt i byen og sige det — klart fremsætter sine synspunkter, forklarer, hvad han mener ved dette gamle, stive, støvede tøj, forklarer, hvordan han kan mene, at de indvendinger, vi har imod kildeskatten, bevirker, at vi ikke kan føre konservativ funktionærpolitik.

Der er måske nogle, der vil mene, at det er underligt, at det er foreneligt med den højtærede statsministers høje stilling og den samarbejdsvilje, han undertiden påkalder fra anden side, at han sådan går rundt i byen og skælder ud på andre. Jeg synes imidlertid, at det må man tilgive statsministeren. Med de vanskeligheder, som vi ved socialdemokratiet har netop inden for funktionærkredse, forstår vi så udmærket, at man måtte have statsministeren til hjælp netop på den kongres.

Endelig er der det lovforslag, som den højtærede indenrigsminister har fremsat, det er en konsekvens af det forslag den højtærede finansminister har fremsat; derfor synes jeg ikke, det er nødvendigt at sige noget om det. Den højtærede indenrigsminister vil jo også kunne forstå, at jeg har vanskeligt ved at sige noget venligt om hans forslag, og den højtærede indenrigsminister og jeg har det nu sådan, at hvis ikke vi kan sige noget venligt om hinanden, så tier vi hellere stille, og det er altså også det, jeg vil gøre.

Baunsgaard: Denne diskussion om kildeskatten er, synes jeg, i nogen grad kommet til at bære præg af, at man fra begge sider noget anstrengt forsøger at tale forbi hinanden. Jeg mener, at regeringen

med sit oplæg har et hovedansvar for, at det er gået sådan, og jeg tror ikke, regeringen vil kunne komme uden om det, hvis den ikke på et lidt mere realistisk grundlag lægger op til en debat omkring kildeskatten og dens forudsætninger. Det synes jeg i og for sig kildeskatten har fortjent, og det er min opfattelse, at regeringen med den måde, man har valgt at gribe dette an på, i virkeligheden har skadet den sag ganske overordentligt, som jeg forstår man mener virkelig skulle fremmes.

Kildeskatten må, om den skal gennemføres, have en række forudsætninger i skattesystemet, som i dag ikke er til stede. Skal en kildeskat på fornuftig vis lade sig gennemføre, forudsætter det et langt mere forenklet skattesystem, end vi har, og man må huske, at kildeskatten i sig selv betyder ingen forenkling i skattesystemet. Denne helt væsentlige forudsætning er altså ikke opfyldt. Hvis den var opfyldt, kunne man på et mere realistisk grundlag diskutere kildeskattens muligheder.

En sådan forenkling skulle jo først og fremmest bestå i, at alle disse mange, højst komplicerede fradragsbestemmelser, vi har i skattelovgivningen, skulle bortfalde eller i hvert fald stærkt forenkles. Det, man gør af fejl fra socialdemokratiets side i denne sag, er at se bort fra denne simple forudsætning for, at man på et rimeligt grundlag kan gennemføre kildeskatten. Hvis man — det er altså det, man gør et forsøg på — vil springe disse forudsætninger over og alligevel gennemføre kildeskat, så vil kildeskattens konsekvenser blive en yderligere forværring af et i forvejen stærkt indviklet skattesystem. Kildeskatten vil simpelt hen blive en yderst indviklet affære.

Endelig må jeg sige, at sådan som kildeskatten er blevet serveret fra regeringens side og fra socialdemokratiets side, føler jeg, at den også er blevet galt serveret på en anden måde, idet den del af skatteyderne, hvem man lover fordele ved kildeskatten, rent faktisk er den del af dem, som ingen fordel får. Lønmodtagerne vil, hvis de andre forudsætninger ikke er opfyldt, ikke få nogen af de fordele, man har båret frem som kildeskattens fordele. Man bliver ikke færdig med skattevæsenet samtidig med indtjeningen. Vi vil ikke under det skattesystem, vi har, have mulig-

[Bauusgaard.]

hed for at nå frem til en kildeskat, der bliver definitiv. Skulle man virkelig kunne sige til lønmodtagerne, at de opnåede den fordel, som skulle være kildeskattens inderste væsen, nemlig at man blev færdig med skattevæsenet samtidig med indtjeningen, så skulle den jo være definitiv. Det lader sig ikke gennemføre under dette system, og så synes jeg ikke, det er rigtigt at servere det for lønmodtagerne som en fordel.

Hvad man får — og det kan man så kalde en fordel, hvis man vil — er, at under dette system bliver lønmodtagerne de eneste, der er sikre på at komme til at betale den væsentligste del af deres skat til tiden eller, hvad der vil være rigtigere at sige: før tiden, for hele vort skattesystem bygger jo på, at der skal en efterbetaling til, som i realiteten kun kan blive af en sådan karakter, at det er samtidighedsbetalingen, der bliver effektiv for lønmodtagerne. Hvis man skal gøre det op ud fra en økonomisk betragtning, hvad jeg skønner det høje ting har en pligt til over for landets skatteydere, bliver kildeskatten altså en økonomisk ulempe for lønmodtagerne; de er de eneste, der får ulempe af den, medens andre vil få en faktisk fordel, alt sammen fordi man ikke har villet anerkende de forudsætninger for kildeskatten, som er nødvendige, men som ikke er til stede.

Det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Peter Nielsen rejste om udlændinge, er klart et problem, men det kan jo klares på anden måde; det kan også klares via kildeskat.

Jeg vil afsluttende sige, at kildeskatten er en administrativ reform, som vi har mulighed for at få, hvis man til sin tid ønsker at få den, når den nødvendige forudgående skattereform er gennemført. Men vil man fornægte disse absolutte forudsætninger, så gør man skattesystemet endnu mere indviklet og i realiteten endnu mere økonomisk belastende for lønmodtagerne — altså det modsatte af det, man faktisk i serveringen har sagt skulle være kildeskattens fordele.

Sigsgaard: Indførelse af beskatning ved kilden er jo ikke nogen ny tanke. I en række år har det været et fremtrædende krav fra socialdemokratiets side, og kravet fremsættes jo også af socialistisk folkeparti.

Af en eller anden grund er sagen ikke hidtil kommet til realitetsbehandling her i tinget, og man kunne fristes til at spørge, om behandlingen i dag nu også egentlig er en realitetsbehandling.

Jeg tror, de fleste er klar over, at et flertal i befolkningen har et stærkt ønske om, at kildeskatten gennemføres. Paradoksalt nok er der her i tinget flertal imod kildeskatten, så vidt man da ved. Folketinget er altså ikke i overensstemmelse med ønskerne i befolkningen. Havde det nu været teknisk uoverkommeligt at gennemføre kildeskatten, eller havde den betydet urimelige virkninger for visse grupper, ja, så var det vel forståeligt, om et flertal herinde sætter sig imod befolkningsflertallets ønske. Men det er jo ikke tilfældet. Afgørende argumenter imod kildeskatten som princip er efter min mening endnu ikke fremkommet. Hvad er den egentlige grund da til, at man stritter så voldsomt imod, ikke bare imod det konkrete forslag, men også imod selve ideen bag kildeskat?

Alle vore nabolande har for længst gennemført kildeskatten, uden at det, så vidt jeg ved, har medført større ulykker. Ja, oven i købet er man vel ganske godt tilfreds med systemet også i de borgerlige partier i landene omkring os. Jeg havde for få dage siden lejlighed til at tale med folk fra alle betydelige politiske partier i Norge. Der var ikke én af dem, ikke en eneste, der drømte om at ville afskaffe kildeskatten. Jeg synes, det trods alt giver stof til eftertanke, selv om det selvfølgelig skal huskes, at man i intet af de pågældende lande har det misfoster af en regel, som vi kalder skattefradragsreglen.

Da forslaget om indførelse af merværdiafgift kom frem, talte mange om, at det system ville man indføre i vore nabolande, og derfor måtte vi også have det. Hvorfor bruger de samme folk ikke det samme argument, når det drejer sig om kildeskatten, der jo ikke bare påtænkes gennemført i vore nabolande, men for længst er gennemført?

Socialistisk folkeparti er tilhænger af kildeskatten, og det er godt, at lovforslaget nu endelig er fremsat, men det tjener på den anden side ikke noget fornuftigt formål, hvis nogen prøver at bilde folk ind, at indførelse af kildeskat i sig selv er en skattereform.

[Sigsgaard.]

Kildeskatten er før noget andet en opkrævningsmetode.

At der så i lovforslaget er indeholdt en række andre ændringer — f. eks. er der tale om en vis forenkling i fradragsjunglen — er jo en anden sag og vedrører i hvert fald kun til en vis grad selve opkrævningsmåden. Dansk skattelovgivning er efterhånden blevet et næsten uigennemtrængeligt vildnis af udviklede regler. Vi har bl. a. et helt hav af fradrag, som er gennemført for bl. a. at tækkes snart den ene, snart den anden gruppe vælgere. Men mon det ikke efterhånden er ved at gå op for mange, at alle disse fradrag er af det onde? De gavner kun én gruppe, nemlig skattesnyderne. Jo flere fradrag der indføres, jo mere arbejde får ligningsmyndighederne med at kontrollere dem, og jo mindre tid bliver der til at gennemføre en effektiv ligning og til at afsløre snyderiet.

Den forenkling, vi har mest brug for, er afskaffelse af skattefradragsreglen. Den er indført ved et tilfælde, og den gavner ikke befolkningens flertal. Den almindelige lønmodtager skal huske på, at når han kan trække en betalt skat på nogle få tusind kroner fra, kan den store skatteyder trække 10 eller 20 gange så meget fra. Der er ikke mange af vore nabolande, hvor folk med store indtægter slipper så billigt fra skatten, som de gør i Danmark; det skyldes først og fremmest skattefradragsreglen, som jo i praksis betyder, at de mindre indtægter rammes for hårdt i forhold til de større indtægter. Det er i den almindelige skatteydere interesse at få skattefradragsreglen afskaffet, så det kan derfor nok undre, at socialdemokratiet nu går imod sine vælgeres interesse og vil bevare fradragsreglen.

Også i kildeskatteforslaget er reglen indbygget og gør det hele mere indviklet end det behøvede at være. Det betyder bl. a., at indtægtsstigninger over en vis grænse beskattes overraskende og også urimeligt hårdt; mange vil få nogle slemme chok, når slutskatten skal betales. Lad os derfor få skattefradragsreglen væk hurtigst muligt, og lad det være sagt klart, at bevarer vi den regel, forhindrer vi en effektiv beskatning af de høje indtægter til skade for folk med jævne indtægter.

Nu siger det ærede medlem hr. Peter Nielsen, at man fra regeringens side ikke

har villet foreslå skattefradragsreglen afskaffet, fordi man ikke regnede med, at der var flertal for den. Jeg gætter på, at der er lige nøjagtigt det samme flertal eller manglende flertal for at afskaffe skattefradragsreglen, som der er for at gennemføre kildeskatten. Alligevel fremsætter man altså forslag om kildeskatten. Hvad er da den logiske forklaring på, at man ikke tager skridtet fuldt ud og samtidig foreslår afskaffelse af skattefradragsreglen?

En af de alvorligste indvendinger mod kildeskatten er jo, at man mener, at administrationsudgifterne bliver for store. Jeg er enig i, at staten skal administrere så billigt som muligt, og jeg håber, at den højtærede finansminister over for det udvalg, der kommer, nærmere kan gøre rede for, hvordan administrationsudgifterne vil arte sig. Men det skal dog siges, at man kan ikke først være med til at gøre skatte-lovgivningen svær at administrere ved at forlange undtagelsesregler både her og dér og fradrag for dit og fradrag for dat og så bagefter komme og kritisere administrationsudgifterne. Lad os bl. a. få klart at vide, hvad der kunne spares ved at afskaffe skattefradragsretten, og lad os få lige så klart at vide, om den højtærede minister tror, at kildeskatten overhovedet kan fungere fornuftigt, hvis vi ikke afskaffer den fradragsregel.

I et par dagbladskronikker har universitetslektor Thorlund Jepsen påvist, at vi i dag kun beskatter under halvdelen af de beskatningsbare indtægter. Efter det foreliggende forslag vil beskatningsgrundlaget blive endnu mindre. Det forhold synes jeg udvalget bør se meget nøje på, for hvad betyder det nemlig? Naturligvis betyder det først og fremmest, at statens indtægt gennem de direkte skatter bliver mindre. Der bliver altså med andre ord tale om et provenutab, der så igen, da staten jo skal bruge pengene, kan medføre, at forbrugs-skatterne forhøjes, og højere forbrugs-skatter er jo som bekendt eller har hidtil været til gunst for de store skatteydere, men til ugunst for de mindre. Noget kunne tyde på, at provenutabet vil komme helt op i nærheden af en milliard kroner alt i alt, men måske kan den højtærede minister give os et mere præcist tal.

Til lovforslaget er der udarbejdet nogle

[Sigsgaard.]

eksempler på udskrivningsregler. Selv om jeg vel er klar over, at det kun er eksempler, synes jeg alligevel, der er grund til at nævne, at den højtærede minister i eksemplerne regner med, at forsørgere uden hustruindtægt skal betale noget mere i skat, at forsørgere med hustruindtægt skal slippe noget billigere, vel at mærke hvis den samlede indtægt er forholdsvis stor. Forsørgere med hustruindtægt, hvor den samlede bruttoindtægt er under ca. 29.000 kr., vil komme til at betale mere. Det kunne altså se ud til, at man vil lade de højere indtægter slippe billigere mod til gengæld at lade folk med mindre indtægter betale mere. Men det kan dog vel ikke være meningen.

Det er i øvrigt prisværdigt, at der i forslaget er indbygget en slags afskaffelse af sambeskatningen. Nu tror jeg ikke, at den form for særbeskatning, der her er foreslået, er tilfredsstillende for ret mange. Skal vi nå frem til, at individet og ikke familien er samfundets økonomiske grundenhed, og frem til ligelig beskatning af mand og kvinde, så tror jeg, det er nødvendigt, at børnetilskuddene forhøjes så meget, at de svarer til de reelle omkostninger ved at forsørge et barn; det er den første forudsætning, og det er en nødvendig betingelse for den afskaffelse af forsørgerbegrebet, der er påkrævet. Desværre tyder intet jo på, at regeringen er enig i det synspunkt.

Det største fremskridt, som lovforslaget vil medføre, hvis det da ellers bliver til lov, er, at skattepligtsperioden bliver nogenlunde sammenfaldende med indkomstperioden. For skatteyderen er det enkleste nu engang, at skatten betales, mens pengene tjenes og ikke halvandet år efter, som tilfældet er i dag. Denne reform vil betyde, at det bliver lettere for kvinden at tage erhvervsarbejde. Skal hun holde op med det igen, f. eks. på grund af fødsel, så risikerer hun ikke at skulle betale en masse penge i skat i en periode, hvor hun ingen penge tjener. For den arbejdsløse er det også en stor fordel, at han i hvert fald ikke har skatten at tænke på. Den, der i en kortere periode har en del overarbejde, behøver ikke at bekymre sig om, at han det følgende år skal betale en stor skat af en indtægt, der måske

til den tid er væsentligt mindre. Det er derfor en rimelig ting, at skatten betales, mens pengene tjenes.

Lovforslaget indebærer også en forenkling i fradragsjunglen, som man kun kan hilse velkommen. Jeg tænker her på indførelsen af det udvidede lønmodtagerfradrag og på det foreslåede standardfradrag. Jeg vil alligevel gerne understrege, at jeg synes, man burde gå langt videre ad den vej; først og fremmest er det på høje tid at få de såkaldte opsparingsfremmende ordninger og de deraf følgende fradrag afskaffet, de har jo ingen reel virkning.

Som en positiv side ved kildeskatten fremhæves det fra socialdemokratisk side, at den skaber mulighed for konjunkturregulering over de direkte skatter. Det er også fremhævet af den ærede socialdemokratiske ordfører her i dag. Jeg vil bede den socialdemokratiske ordfører gøre noget nærmere rede for, hvad han egentlig mener med det, og jeg vil også sætte pris på, at den højtærede finansminister kommer lidt nærmere ind på, hvad man forstår ved kildeskattens konjunkturregulerende virkning. I den forbindelse erindrer jeg svagt fra fremsættelsestalen — det er muligt, at det var fra den tidligere finansministers fremsættelsestale — at man dér erklærede, at man ikke inde i skatteåret ville ændre procenten, og det synes jeg også lige skulle belyses i dag.

På et par områder kan det opnås, at beløb, der hidtil er unddraget beskatning, vil blive beskattet. Det drejer sig bl. a. om dødsboer, hvor de gældende bestemmelser jo er utilstrækkelige. I den forbindelse vil jeg gerne spørge den højtærede minister, om bestemmelserne om beskatning af varelager nedskrivninger m. v. i henhold til loven om særlig indkomstskat, for så vidt angår dødsboer, er gennemført. Er den givne lovhjemmel på dette område overhovedet udnyttet?

Det politiske problem, der melder sig i denne debat, hvis man vil prøve at danne sig en mening om forslagets muligheder, er jo, hvor langt regeringspartiet vil gå for at få forslaget gennemført. Er denne første behandling kun en paradeforestilling, hvorefter sagen så syltes, eller er sagen så vigtig for regeringen, at den om nødvendigt vil sætte sit politiske liv ind på at få den

[Sigsgaard.]

gennemført? Nogle bemærkninger af det ærede medlem hr. Peter Nielsen kunne give grund til at tro det sidste. Men dette sidste ville jo unægtelig være en overraskelse. Til tider har man jo nærmest den fornemmelse, at regeringens politiske hovedmål simpelt hen er det at blive siddende.

Eller kan det som en tredje mulighed tænkes, at dele af forslaget gennemføres, mens andre dele udgår? Der er jo det forhold, at en række af forslagets bestemmelser nemlig godt kan gennemføres under det nuværende beskatningssystem. Jeg tænker her på det faste lønmodtagerfradrag, der jo adskiller sig fundamentalt fra det nugældende, og på det foreslåede standardfradrag. Disse fradrag og den forenkling, som de indebærer, kunne glimrende indføres under det nuværende system, og man kan jo håbe på, at det udvalg, der netop i disse dage arbejder med ligningslovforslaget er opmærksom herpå.

Gennemførelse af en kildeskatteordning nødvendiggør en forenkling, men da forenklingen jo er en fordel i sig selv, bør en sådan forenkling gennemføres ganske uanset, om der her skabes flertal for kildeskatte.

Kildeskatteforslaget indeholder to hovedreformer. Den første består i, at arbejdsgiveren forlods trækker skatten fra lønnen, så lønmodtageren kun får nettobeløbet udbetalt. Den anden består i, at skatten betales af den løbende indtægt og ikke af den løn, der blev tjent halvandet år før. Denne anden reform er væsentlig for tilhængerne af kildeskatte. Måske den væsentligste. Og der er det særlige ved den, at den kan gennemføres, også uden at selve kildeskatte samtidig gennemføres. Lad os kalde denne reform for nutidsskat. Nutidsskat betyder altså, at skatten betales, mens pengene tjenes. Den kræver ligesom kildeskatte en forlods ligning, og den kræver også, ligesom kildeskatteforslaget her, en efterligning, når indkomst- og skatteåret er gået. Kildeskat og nutidsskat er altså i og for sig to ting, der ikke behøver at have noget med hinanden at gøre. Jeg håber, de får det; jeg håber, at man kan gennemføre begge reformer på én gang. Men det ville dog måske være klogt at gøre sig klart,

at de ikke behøver at have noget med hinanden at gøre.

Jeg håber altså meget, at regeringen vil holde fast på sit forslag om kildeskat, og at det kan gennemføres her i tinget. Skulle det imidlertid gå så skidt, at kildeskatte falder i denne omgang, ja, så er der i hvert fald ingen grund til også at lade nutidsskatte falde. Den kan gennemføres under det nuværende system, og uden at arbejdsgiverne blandes ind i noget som helst. Jeg har nemlig det indtryk, at et hovedargument mod det forslag, der her foreligger, er de opgaver, arbejdsgiverne vil blive pålagt ved dets gennemførelse. Men den kan altså gennemføres blot ved, at indkomståret sættes lig skatteåret.

Så vidt jeg skønner, så skulle der altså være chancer for at få et eller andet resultat ud af det udvalgsarbejde, som nu forestår, et arbejde, som jeg kan love SFs positive medvirken til.

Johan Asmussen: Med den højtærede formands tilladelse må jeg måske have lov til at begynde med et citat. Det drejer sig om slutningsafsnittet af en kronik om kildeskat. Det pågældende afsnit begynder med ordene:

„A conto-skatten virker som opium; man glemmer smerterne.“

Og det slutter med følgende ord:

„Når systemet er så populært i England, beror det måske først og fremmest på, at folk slet ikke ved, hvor meget de i grunden betaler. Men det er dog et spørgsmål, om det er et gode.“

Mon ikke det er ganske sundt i et demokratisk samfund, at hver enkelt borger ved, hvad det offentlige virksomhed koster ham? Det forekommer mig at være et ganske værdifuldt grundlag for den beslutning, han træffer, når han på valgdagen sætter sit kryds.“

Denne kronik stod den 3. april 1947 i Jyllands-Posten; den var skrevet af professor, dr. oec. Kjeld Philip, den senere finansminister. Den opfattelse, som kommer til orde i de citerede linjer, dækker i meget høj grad den opfattelse, som efter de uafhængiges mening må være et meget væsentligt grundlag for bedømmelsen af hele problemet kildeskat. Efter vor mening

[Johan Asmussen.]

er det afgørende i et demokratisk samfund, at den enkelte borger ved og mærker, hvor meget han betaler for at leve i en velstandsstat.

Efter det foreliggende lovforslag lægges der for den enkelte borger et slør over hans opfattelse af og hans mærken af, hvor meget det koster; en sådan chance vil vort parti ikke være med til at give regeringen.

De tidligere ærede ordførere, de ærede medlemmer hr. Foged, hr. Ninn-Hansen og hr. Baunsgaard, har fremført en meget lang række meget vægtige argumenter imod kildeskattens indførelse, specielt i den foreliggende form. Jeg skal ikke gentage nogen af de argumenter; de har været kendt tidligere igennem debatten. Jeg kan fuldt ud tilslutte mig alt, hvad disse ordførere har fremført, men jeg skal forsøge at trække et par enkelte supplerende ting frem.

Fra regeringens side er forslaget, så vidt jeg forstår, bygget på bl. a. tre hovedsynspunkter. Det ene findes i fremsættelsestalen fra maj måned, Folketingstidende 1964-65 sp. 5649, hvor der står:

„Lovforslaget går i første række ud på at knytte skattebetalingen til indkomstens indtjening, således at skatten betales samtidig med, at indtægten indgår. Derved opnår man bl. a., at indkomstskatten kommer til at svare til den aktuelle skatteevne.“

Man kan have den opfattelse, at det er praktisk og betydningsfuldt og fordelagtigt, at skatten knyttes til indtjeningstidspunktet; men deri ligger ikke på nogen måde ubetinget, at man skal tvinges til at indføre en ordning af en art som den foreslåede. Så vidt jeg forstår, har man fra det konservative folkepartis side ved det fremsatte forslag om en slags frivillig kildeskat været inde på en tanke, der går noget i den retning, og det forekom mig, hvis jeg forstod det ærede medlem hr. Sigsgaard rigtigt, at han ikke var helt fremmed for, at man kunne tænke sig en sammenknytning af skattebetalingen med indtjeningstidspunktet på anden måde end igennem sådanne tvangsforanstaltninger, som i så uhyggelig en grad kobler arbejdsgiverne ind. Jeg vil dog her kun fremhæve, at selve udgangspunktet om det muligt betydnings-

fulde og praktiske i denne sammenkobling af tidspunkter ikke i sig selv er et motiv for netop den foreslåede ordning.

Et andet hovedpunkt er så åbenbart, som det siges i den tidligere fremsættelse, sp. 5650, at

„kildeskattesystemet svarer til kravet om, at beskatningen på rationel måde kan indgå i konjunkturpolitikken.“

Det er jo et erklæret formål fra regeringens side, at man særlig på den måde skal kunne anvende kildeskatten som konjunkturpolitisk middel. Det er et klart erkendt socialistisk mål, og det mål kan vi ikke deltage i at arbejde frem imod. Der kan dog i denne forbindelse være grund til at fremhæve — jeg tror også, at nogle af de tidligere ærede ordførere har strejft det — at disse konjunkturpolitiske virkninger i virkeligheden efter lovforslaget bæres alene af lønmodtagerne, netop dem, som regeringens lovforslag i første række skulle sigte på at gavne. Det bæres i første række af den langt overvejende del af lønmodtagerne og af pensionisterne.

En tredje betragtning, som man fra regeringens side anlægger som et hovedsynspunkt, er, at det skulle være uholdbart, at vi i længden ikke havde nogen kildeskat, når vore nabolande har det. Ja, hvis man mente, at et forslag som dette var det eneste rigtige i enhver henseende, var det naturligvis et supplerende argument, at de også har noget sådant i vore nabolande og i andre lande, men selve det, at de har det andre steder, hvad enten det er vore nabolande eller andre, kan ikke i sig selv være et argument for at indføre det. Det kan kun være et supplerende argument til at indføre noget, som man på forhånd eller af andre grunde erkender bør indføres.

Vi har jo fået visse oplysninger om forholdene i andre lande, specielt i Norge og Sverige, men der er jo også andre steder fremkommet oplysninger, og gang på gang — det er vist også nævnt her i dag — har man blandt andet hørt, at administrationen i skattemyndighederne i f. eks. Norge har vist sig at stige aldeles eksplosivt efter indførelsen af kildeskatten. Allerede 2-3 år efter, at den var blevet indført, havde man måttet forøge personalet med 50 pct., og jeg har senere set, at man efter 5 års forløb have måttet fordoble personalet. Inden

2 MAR. 1966

Folketingets forhandlinger. (45)

705

29/10 65: 1. beh. af f. t. l. vedr. indkomst- og formueskat. (Kildeskat) m. m.

706

[Johan Asmussen.]

man bygger noget på, at en sådan ordning findes i Norge og Sverige, mener jeg, at man i alle tilfælde bør have ganske anderledes grundige undersøgelser af, hvordan disse ordninger har virket dér, og om baggrunden for ordningerne i det hele taget kan sammenlignes med den baggrund, som vi har i danske forhold.

I forbindelse med erfaringerne i Sverige kan der være grund til at pege på noget, som også det ærede medlem hr. Foged var inde på, nemlig den omstændighed, at ordningen i Sverige — formodentlig også i Norge — har medført et uhyrligt antal sager på grundlag af de vanskeligheder, som opstår for arbejdsgiverne, når de skal afregne den kildeskat, som de tilbageholder. Jeg må måske have lov at henvise til, at dette problem er behandlet i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, 1. hæfte 1964. Det fremgår deraf, at i Sverige, der indførte kildeskat i 1947, blev 303 personer i 1948 dømt for ikke-overholdelse af pligterne til tilbageholdelse af kildeskat. I 1961 var antallet steget til lige under 2.500 dømte, og i hele perioden fra 1948 til 1961 blev 30.000 mennesker idømt bøder eller frihedsstraf for handlinger, som først blev kriminaliseret i 1947.

Disse oplysninger forekommer mig at være overordentlig tankevækkende. I forbindelse med oplysningerne gøres der også rede for, hvad motiverne til at undlade rigtig overholdelse af reglerne egentlig har været for de arbejdsgivere, som er blevet dømt, og jeg vil gerne have lov til at citere et par linjer, der vedrører det spørgsmål. Forfatteren stadsfiskal Klas Lithner, Göteborg, nævner her først 2 motiver, dels almindeligt roderi, dels forsætligt underslæb, men som et tredje motiv nævner han den stærke stilling, som de ansatte i mange tilfælde indtager i forhold til arbejdsgiveren i efterkrigsårenes svenske samfund. De har derfor delvis haft mulighed for som et ansættelsesvilkår at kræve skattefri løn. Særlig når det gælder hushjælp, har man påstået, at dette var

sædvanligt. Der kan være grund til også at tage sådanne erfaringer med i betragtning.

Regeringen har som bekendt for at få kildeskatteforslaget til at glide ned eller for i hvert fald at indsure den bitre pille noget forsøgt at bevare skattefradragsretten. Jeg siger udtrykkelig forsøgt, for efter de undersøgelser og vurderinger, der er foretaget af særligt sagkyndige, tror jeg, at man må gøre sig klart, at det drejer sig om en illusion, og at skattefradragsretten i virkeligheden direkte eller indirekte vil bortfalde efter det foreliggende lovforslag. For den halvdel af skatteyderne, den del af lønmodtagerne, som skal kunne undgå efterreguleringer, vil skattefradragsretten, så vidt jeg kan se, i hvert fald helt bortfalde, og for den anden halvdel af skatteyderne er hele systemet, hvorefter man forsøger at indbygge skattefradragsretten, så gennemkompliceret og så overbroderet med uheldige følger, at skattefradragsretten som helhed kan siges at blive kompromitteret i skatteydernes øjne, og dette vil efter al sandsynlighed føre til en afskaffelse, en åbenlys afskaffelse før eller senere, og i virkeligheden er det jo også det, der er meningen.

En åbenlys afskaffelse af skattefradragsretten sker jo allerede efter det foreliggende lovforslag med hensyn til formueskatten; den har man på forhånd opgivet at indkalkulere. Jeg kan herom henvise til en artikel i Skattepolitisk Oversigt 1964, side 179; i det hele taget går jeg ud fra, at alle de artikler om dette emne, der har været i Skattepolitisk Oversigt, vil indgå som materiale under udvalgsbehandlingen.

Det forekommer mig temmelig åbenlyst, at man kan sige, at de eventuelle fordele, kildeskatteforslaget, som det fremtræder her, indebærer, betydelig lettere kunne opnås ad andre veje. Flere af de ærede ordførere har allerede været inde på det. Det drejer sig om problemerne i forbindelse med faldende indtægter, med udlændinge, der arbejder her og rejser uden at betale skat, og med danske, der rejser til udlandet

[Johan Asmussen.]

uden at have betalt deres skat her. Disse problemer foreligger, og de kræver en løsning, det kan enhver se, men den kan naturligvis opnås uden den slags enorme bygninger, som kildeskatteforslaget er.

I øvrigt må det jo være lige så klart, at i samme grad, som man følger tendensen til at lade beskatningen overgå fra indkomst til forbrug — og det er jo en tendens, som den høje regering i hvert fald erklærer at ville deltage i, og nu og da viser det — i samme grad, som den tendens gør sig gældende, i samme grad bliver det ikke nødvendigt med det meste af det, som kildeskatteforslaget tilstræber.

Der har naturligvis fra flere andre sider været peget på den enorme administration, der er indbygget i det foreliggende lovforslag. Regeringen og den højtærede finansminister har ikke forsøgt at foregøgle nogen, at myndighedernes administration inden for skatteområdet vil blive mindre. Jeg tror, det er oplagt, at den vil blive væsentlig større, ikke mindst for kommunerne. Men oven i denne offentlige administration kommer jo nu — og det ligger også klart for dagen — hele den administrationsbyrde, som vil blive pålagt erhvervslivet, arbejdsgiverne. Jeg kan fuldt ud tilslutte mig det, der er sagt i denne forbindelse.

Jeg vil dog gerne særlig fremhæve, at de vanskeligheder, som vil opstå deraf, sikkert vil blive særlig mærkbare for landbruget. Nu kan man sige, at de har også landbrug i andre lande, og dér er det åbenbart gået, efter hvad man fortæller os; men der kan vel være grund til at huske på, at i vore nabolande spiller landbruget ikke nær den rolle, som det gør her i landet. Det må være et særligt problem netop i Danmark, hvor landbruget spiller den rolle, det gør, at administrationsvanskeligheder, administrationsbyrder, lægges på landbruget, ikke mindst i en tid, hvor arbejdskraften forlader landbruget, og hvor det daglige, manuelle arbejde, der påhviler den enkelte ejer af bedriften, derfor bliver større og større.

Noget ganske tilsvarende som for landbruget gælder i det hele taget for mindre virksomheder. Jeg synes jo også nok, at det var en meget flot måde, det ærede medlem hr. Peter Nielsen bagatelliserede de besvær-

ligheder på, som ikke mindst de mindre virksomheder får, dem, der ikke kan klare sig med hulkort og datacentral. Jeg må måske have lov at citere et par linjer fra tidsskriftet Danmarks Håndværk nr. 6/7 fra 1965, hvori man bl. a. udtaler angående overførsel af arbejdskraft fra produktivt til uproduktivt arbejde:

„Går man f. eks. ud fra, at en mester anvender blot to timer ugentligt til arbejdet, bliver der for de 60.000 mindre virksomheder tale om beslaglæggelse af 6 millioner arbejdstimer årligt eller i alt ca. 3.000 heldagsbeskæftigede personer. Selv om disse ikke rent faktisk bliver ansat, vil virkningen blive, at mestrenes egen arbejdstid bliver så meget længere. Med en normal timeløn vil de administrative omkostninger alene for håndværket således meget nemt blive på omkring 80-100 millioner kr. årligt.“

Hvad lønmodtagerne angår, for hvem ordningen skulle være særlig attraktiv, er der jo den ejendommelighed, at der, som vi alle ved, inden for socialistisk folkeparti er delte meninger om kildeskattespørgsmålet, og man tør vel gå ud fra, at de afvigende meninger inden for socialistisk folkeparti, som vi ved forefindes, ikke er helt uden forståelse for lønmodtagernes problemer.

Man har fra andet hold fået en udtalelse om spørgsmålet set fra lønmodtagerside; det var en artikel i B. T. den 21. april 1964 af overtoldinspektør, cand. polit. K. Damsgaard Hansen; med den højtærede formands tilladelse skal jeg bringe et par ganske korte citater af de i øvrigt ret indgående betragtninger. Overskriften over Damsgaard Hansens artikel lyder:

„Selv som lønmodtager vil jeg nu protestere mod kildeskatten.“

Og så siger han bl. a.:

„Kildeskatten er altså, hvad enten indtægten går op eller ned, en kam egnet til tæt afredning af lønmodtagerne, men ikke af de andre befolkningsgrupper. Stiger disse gruppers indtægter, kan man ikke straks få flere skattepenge frem, og falder indtægten her, vil der stadig være risiko for, at det offentlige aldrig får skattens mønt ind i kassen.“

Og senere siges der:

„... hvad tænker dog de lønmodtagere

[Johan Asmussen.]

på, som så troligt uden forbehold anbefaler kildeskatteordningen? Hvis de altså tænker ... ?“

Og det er jo altså spørgsmålet om at tænke over, hvad problemet egentlig indebærer.

Statsministeren, der jo en overgang selv gik og tænkte en del, har ved flere lejligheder udtalt, at det er et udbredt ønske i befolkningen at få en kildeskatteordning som denne, og den ærede socialdemokratiske ordfører har gentaget det her i dag. Det forekommer mig, at det er en påstand, som der ikke er og ikke kan føres noget bevis for. Men i den udstrækning, hvori der virkelig findes et sådant ønske, må det i hvert fald være bygget på et mangelfuldt grundlag af oplysninger om, hvad hele den foreslåede ordning i virkeligheden indebærer. Jeg tvivler på, at man, når man har talt rundt om i forsamlinger af lønmodtagere, har, skal vi elskværdigt sige haft tid til at gennemgå problemerne så grundigt, som det er nødvendigt. I den forbindelse er det naturligvis en særlig opgave for pressen, og selv om pressen har skrevet meget om det, vil jeg mene, at det ville være rigtigt, om man i pressen gentog og fornyede argumentationen set fra alle sider.

Men de, der først og fremmest må have pligt til at tænke, ikke mindst om et problem, hvor der foreligger et så revolutionerende forslag som her, må jo være folketingets medlemmer. Og det grundlag, der er i folketinget må tænkes på, er efter vor mening for det første: den enkelte borger i et demokratisk samfund må være klar over og må kunne mærke, hvad det koster at være medlem af samfundet, og for det andet, at en sådan ordning ikke må indføres, hvis den medfører uoverskuelige forøgelser af arbejde og omkostninger, det være sig for de offentlige skattemyndigheder eller for de private erhvervsdrivende arbejdsgivere.

Vi kan altså fra vor side ikke på nogen måde tilsige støtte til de foreliggende lovforslag.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

I skrivelse af dags dato meddeler folketingsmand Hagen Hagensen, at han på

grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst en måned, hvorfor han anmoder om orlov fra den 29. d. m. at regne og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes i dag kl. 13³⁰ med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Hagen Hagensen.*

2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Hagen Hagensen.*

3) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

og forslag til lov om kommunal indkomstskat.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om højere forberedelseseksamen.

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov for Færøerne om rettens pleje.

Mødet hævet kl. 11⁵⁵.

15. møde.

Fredag den 29. oktober kl. 13³⁰.

Formanden: Medlem af folketinget Helveg Petersen har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål: